

VIETOJ DIENORAŠČIO. I TOMAS. 1970–1975

Juozas Baltušis

Praėjus 25 metams nuo J. Baltušio mirties, pagal jo paties testamentinę valią atsirado galimybė peržiūrėti rašytojo paveldą, saugomą archyvuose. Paaiškėjo, kad J. Baltušis nuo 1970 m. beveik be pertraukos iki pat savo mirties 1991-aisiais rašė labai įdomius kasdienybei skirtus fragmentus, pastabas. Šie užrašai padeda ne tik rekonstruoti paties kūrėjo ambicijas, tekstų genezę, bet ir atskleidžia unikalią žmogaus santykių dramą.

Pirmasis dienoraščių tomas apima 1970–1975 m. Jame veriasi tuometinių rašytojo šeimos santykių drama, jo nomenklatūrinės veiklos, pažiūrų į tam tikrus įvykius Sovietų sąjungoje ir užsienyje trajektorijos, rašytojo kasdienybės liudijimai. Šioje knygoje neabejotinai įdomūs J. Baltušio sutiktų literatūros žmonių vertinimai, literatūrinių, kultūrinių, visuomeninių įvykių interpretacija.

PADAI PILNI VINIŲ. Aldona Ruseckaitė

ROMANAS APIE SALOMĖJĄ NĖRĮ

Kaunas, Maskva, Penza, Ufa, vėl Maskva ir galop Kaunas. Salomėjos Nėries gyvenimas, kūryba ir pažiūros sukasi spirale: būdama toli nuo įtaką jai darančių žmonių, poetė virsta pati savimi, rašo talentingus eilėraščius ir be galo ilgisi Lietuvos. Atsidūrusi bolševikinėje apsuptyje tiek 1940 m. Lietuvoje, tiek vėliau Maskvoje, ji įtiki nauju socialistiniu gyvenimu, prisiderina, nors ilgainiui ima vis labiau suprasti, kad šitas kelias jai svetimas. Grįžusią į Lietuvą ją apninka dvejonės ir baimė, kodėl tiek daug pažįstamų išvežta į Sibirą ar pasitraukė į Vakarus, o realių okupacinio režimo veiksmų poetė vis dar negali iki galo suvokti.

BALTOJI CHRIZANTEMA. Mary Lynn Bracht

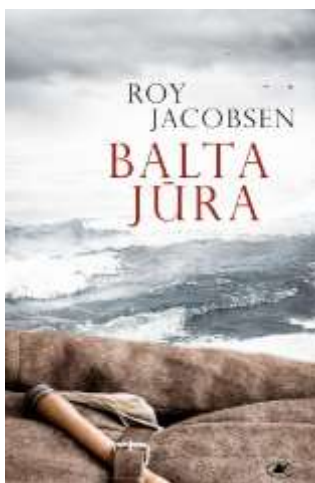
Korėja, 1943-ieji. Šešiolikmetė Hana visą gyvenimą praleido Japonijos okupuotoje šalyje. Kaip henajo – nardytoja, nerianti į ledinį jūros vandenį ir ieškanti kriauklių arba austrių – ji džiaugiasi kitoms korėjietėms neprieinama laisve. Kol vieną dieną, nuo japonų kareivio išgelbėjusi jaunesniąją seserį, patenka į Mandžiūriją ir tampa viena iš „paguodos moterų“.

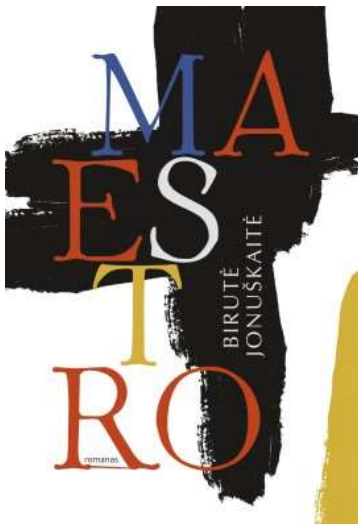
Pietų Korėja, 2011-ieji. Emi jau šešiasdešimt metų kankina mintys apie sesers auką. Kad atrastų ramybę ji priversta pažvelgti praeičiai tiesiai į akis. Ar Emi, regėdama besikeičiančius savo vaikus, sugebės susitaikyti su išlikusiosios kaltės jausmu ir atleisti už šimtams tūkstančių nekaltų moterų padarytą skriaudą?

BALTA JŪRA. Roy Jacobsen

1944-ųjų rudenį Barioja stūkso tuščia ir dyka. Į savo vaikystės salą pirmoji pasiryžta grįžti Ingrida. Ji žvejoja tinklais ir ruošiasi žiemai. Kartą jos akys užkliūva už rudo vilnonio audinio. Tai keistas, nematytas drabužis, jūros išmestas į krantą. Už jo – dar vienas. Ir dar. O netrukus ji pastebi ir pirmąjį negyvėlį. Tačiau didžiųjų pasaulio įvykių talžoma Barioja – ne vieta gedėti. Ingridai ji atneša ne tik skausmą, bet ir pirmąją gyvenimo meilę. Susidurdama su negandomis Ingrida, kaip ir kiti kasdienos didvyriai, daro tai, kas neišvengiama. O į karo šešėlių gaubiamą jos pasaulį lyg vilties daigas jau beldžiasi nauja gyvybė.

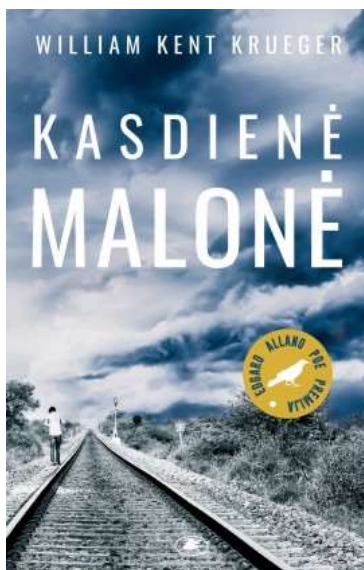
„Balta jūra“ – didelio pasisekimo sulaukusio romano „Neregimieji“ tęsinys. Jame išskleidžiamas dar platesnis neregimųjų gyvenimo paveikslas.

MAESTRO. Birutė Jonuškaitė

Rašytoja Birutė Jonuškaitė garsėja kaip ryškių moterų charakterių, aistrų ir jausmų vaizduotoja, o naujo jos romano centre – spalvingas ir prieštaringas vyro pasaulis. Turtingų pramonininkų vienturtis Viktoras nuo vaikystės patiria skaudžius dvasinius išgyvenimus, vienatvę, motinos meilės stoką, karo baisumus, mylimos moters išdavystę – visa tai formuoja jo charakterį, elgesį ir svarbiausius tolimesnio gyvenimo pasirinkimus. Paslaptinis Maestro iki pat mirties žaidžia su gyvenimu, apgaudinėja save ir moteris. Atsiduodamas tik tapybai, nuolatos ilgisi meilės. Knyga kalba ir apie tai, kaip sunku įveikti puikybę, kaip sunku išmokti mylėti ir atleisti. Romaną lydi „Marantos rašymo dienoraštis“. Tai autorės pokalbiai su personažais, asmeninių patirčių detalės, apmąstymai apie kūrybos ir meilės sąveiką, kūną ir sielą, laikinumą ir amžinybę. Šitai neįprastai, net intymiai B. Jonuškaitė sulydo romanus „Maranta“ ir „Maestro“.

KASDIENĖ MALONĖ. William Kent Krueger

Naujasis Brėmenas, 1961-ieji – naujų vilčių ir svajonių laikai. Tačiau Frenkui Dramui tų metų vasara negailėstinga. Jį įvairiais pavidalais aplanko mirtis. Nelaimingas atsitikimas. Gamtos dėsnis. Savižudybė. Žmogžudystė. Rodosi, tą vasarą Frenkui bus lemta prisiminti kaip sielvarto metą. Iš dalies taip ir atsitinka, bet ne visai. Jo tėvas cituodavo Aischilą, teigusį, kad tas, kuris mokosi, turi kentėti. Pasak Frenko tėvo, netgi mums miegant, skausmas lašas po lašo smelkiasi į širdį, kol neviltyje prieš mūsų valią kaip šturpą kelianti Dievo malonė nužengia išmintis.

Tą vasarą mirtis palytėjo visą Frenko šeimą – ir pastorių tėvą, ir aistringą, meninės sielos motiną, ir į Džiulijardą susirengusią seserį Arielę, ir ne pagal metus išmintingą jaunesnįjį brolių Džeiką. Frenkas staiga nubloškiamas į suaugusiųjų pasaulį, pilną paslapčių, melo ir išdavystės.

PENKI KVIETIMAI. Frank Ostaseski

KAIP MIRTIS GALI PAMOKYTI GYVENTI VISA VERTĮ GYVENIMĄ. Mirtis anaipol nelaukia mūsų ilgo kelio pabaigoje. Ji visą laiką kartu su mumis, kiekvienos praeinančios akimirkos šerdyje. Tai – mūsų slaptoji mokytoja, besislapstanti tiesiog mums prieš akis ir padedanti atrasti visa, kas svarbiausia. Gyvenimas ir mirtis žengia koja į koja. Jie neatskiriami, ir mes, jei nesuvokiame, kad mirsime, iš tikrųjų nė negyvename. *Penki kvietimai* – tai įkvepiantis gyvenimo prasmės apmąstymas, pasakojimas apie tai, kaip aktyviai ugdant sąmoningą požiūrį į mirtį galima priartėti prie tikrojo savęs. Tokią gilią patirtį, kuri aprašyta šioje knygoje, galėjo sukaupti tik bebaimis, ramus ir pakantus žmogus, suradęs kelią į kitų širdis ir apdovanotas talentu papasakoti apie nueitą kelią. *Penkiuose kvietimuose* pateiktos sukrečiančios istorijos – tokios pamokančios, kad galėtų tapti kompasu keliaujant nežinomu keliu į trokštamą tikslą. Daugumą šių tikrų pasakojimų galima perskaityti kaip paraboles – išmintingas istorijas, padedančias mums įvairiose

situacijose gyventi tikslingiau ir išmintingiau.

GRAŽINK MANĖ . B. A. Paris

Finas ir Leila – jauni ir įsimylėję, visas gyvenimas jiems dar prieš akis. Kartą naktį grįždamas su Leila iš atostogų Prancūzijoje Finas užsuka į poilsio aikštelę ir trumpam palieka mylimąją automobilyje viena. Po kelių minučių grįžęs pamato, kad jos nebėra. Apie tai Finas papasakoja policijai. Tai tiesa, bet, deja, ne visa. Po dvylikos metų Finas – jau sukūręs naują gyvenimą su Elena, Leilos seserimi. Staiga jis sulaukia keisto telefono skambučio. Kažkas sakosi matęs Leilą. O vieną dieną prie namų Elena randa medinę matriošką – kadaise vaikystėje jodvi su Leila turėjo jų po visą komplektą. Kas čia vyksta? Ar tikrai Leila grįžo? Jei taip, ko ji nori? Ir ką gali papasakoti apie tą naktį, kai netikėtai pradingo?

APŠVIESTOJI. Tara Westover

„Apšviestoji“ – tai knyga apie kovą dėl savikūros, apie kraupią ištikimybę šeimai ir širdgėlą, kuri išstinka nutraukus saitus su artimiausiais žmonėmis. Pasitelkdama itin taiklias išvalgas, – o būtent jomis ir išsiskiria visi didieji rašytojai, – Tara Westover sukūrėmeisterišką, nepaprastai brandų, universalų pasakojimą apie pačią išsimokslinimo esmę: kas tai yra ir ką jis suteikia? Juk pirmučiausiai ne ką kita, o galimybę pažvelgti į savo gyvenimą šviežiomis akimis ir valią jį keisti. Tara Westover pirmąkart į mokslo įstaigą įžengė būdama septyniolikos. Gimusi survivalistų šeimoje kalnuose ji nuo mažens ruošėsi pasaulio pabaigai. Vasaromis talkindavo motinai, pribuvėjai, – rinkdavo žoleles, o žiemomis – padėdavo tėvui rūšiuoti metalo laužą.

MANO TĖVAS ŽŪSTA. Alvydas Šlepikas

MES PLAUKĖME RAMIAME VANDENY PAMAŽU VIRSDAMI ŽUVIMIS

„Tėvas mėgdavo žiūrėti į upę. Šienaudavom jos krantus ir pietaudami stebėdavom tėkmę, žuvis, Perkūno žirgelius. Kartais eidavom žūti, nešdavomės ant pečių sunkias lazdynines meškeres. Pakliūdavo įvairiausios žuvys, bet dažniausiai tokios, kurias tėvas vadindavo blizgutėm. O tikėdavom, kad pagausim šapalų arba abstriungų. Taip vadinom upėtakius. Kartais pavykdavo. Kai buvau mažas, tėvas plaukdavo lėtai tarp vandenžolių, o aš laikydavausi jam už kaklo ir plaukdavau kartu. Ant jo nugaros. Vėsi juoda tėkmė tyliai nešė mūsų baimes, diena geso, o mes plaukėme ramiame vandeny pamažu virsdami žuvimis.“ – Alvydas Šlepikas

ROMANAS SU FRAU. Violeta Šoblinskaitė Aleksa

Frau Lota – gyvybinga, aštraus proto šimtametė (beveik). Jos požiūriu, lietuviai tebesą kaimiečiai, neverti geresnių darbų nei uždarbių, o lietuvės – pilkos bevardės pelytės. Mat iki karo Lota gyveno Berlyne, savame name su dviem tarnaitėmis, bet per karą ji prarado viską. Vis dėlto lietuvė besanti darbšti ir sąžininga slaugytoja, su ja galima pasikalbėti apie tikėjimą, pasipasakoti savo gyvenimą. Lota norėtų, kad ta lietuvė pas ją grįžtų. Nesvarbu, kad geriau už ją pačią išmano vokiečių literatūrą ir kitką. Įdomu skaityti šį poetinį „romaną“, stebėti vokiečių ir lietuvių charakterio ir gyvenimo būdo skirtumus ir panašumus. Kritiškas, negailestingas frau Lotos žvilgsnis į imigrantus, kurie veržte veržiasi į Vokietiją, neturėdami nei socialinių buitinių įgūdžių (tuštinasi metro, grabinėja vokietaites), nei noro dirbti. Vokiečiai net po jų miestų bombardavimo nebėgo į amerikąs ir šveicarijas, anot frau. Ir lietuvei skaudu iš uždarbiaujančių svetur tautiečių girdėti niekinamą požiūrį į Lietuvą.